

7. Det rigtige

„For det første,“ begyndte Lou, „spurgte jeg, om det gør en forskel i en konflikt, om den ene part tager fejl, og den anden har ret. Så det spørger jeg om igen: Betyder det ikke noget?“

„Jo,“ svarede Yusuf. „Det gør det. Men ikke på den måde, du tror.“

„Hvad skal det betyde?“

„Tja, Lou,“ svarede Yusuf velovervejet, „har du nogensinde været i konflikt med nogen, der mente, de tog fejl?“

Lou tænkte på Cory og direktionsmøderne med de fem oprørske direktører.

„Nej,“ svarede han køligt. „Men det betyder ikke, at de ikke gør det.“

„Det er rigtigt,“ medgav Yusuf. „Men det er sådan, at ingen konflikter kan løses, så længe begge parter er overbevist om, at de har ret. Det er kun muligt at finde en løsning, når mindst en af parterne begynder at overveje, hvordan de kan have taget fejl.“

„Men hvad nu, hvis jeg ikke tager fejl?!“ røg det ud af munden på Lou.

„Hvis du ikke tager fejl, så er du parat til at overveje, hvor du kan være forkert på den.“

„Hvad er det for en selvmodsigelse?“

Yusuf smilede. „Det virker kun som en selvmodsigelse,

Lou, fordi vi er så lidt vant til at tænke på betydningen af det, der ligger neden under vores ord, handlinger og tanker. Der er to måder at indtage Jerusalem på eller at udføre næsten en hvilken som helst handling, som I talte om med Avi. Det betyder, at der er en måde, jeg kan tage fejl på, også selvom det er rigtigt at indtage Jerusalem – måske endda det eneste rigtige. Hvis jeg ikke forholder mig åbent til, hvordan jeg kan være forkert på den i denne dybere forstand, så kan jeg leve i fuldstændig overbevisning om, at jeg har været på den rigtige side af en bestemt konflikt, men jeg har ikke kunnet finde varige løsninger.

Den mest grundlæggende måde, vi kan have ret eller tage fejl på,“ fortsatte han, „ligger i vores indstilling til andre. Jeg kan have ret på overfladen – i min adfærd eller holdning – mens jeg er helt forkert på den nedenunder, i min indstilling. For eksempel kan jeg råbe til mine børn om, hvor vigtigt det er at hjælpe til derhjemme, og have fuldstændig ret i det. Men vil du mene, at jeg lægger op til at få den hjælp, jeg gerne vil have, når jeg råber, og mit hjerte er indstillet på krig?“

Lou tænkte igen på Cory og på, hvor svært han i de sidste to år havde syntes, det var at tale helt almindeligt til ham.

„Og kan du sige med overbevisning, Lou,“ fortsatte Yusuf, „at du i dine konflikter med andre – også selvom du er sikker på, at du har haft ret i din holdning – også har haft den rigtige *indstilling* til dem? Kan du sige, at du har set dem som mennesker og ikke som ting i jeres diskussioner, og at du derfor har haft hjertet indstillet på fred og ikke på krig over for dem?“

Lou sagde ikke noget, men faldt lidt sammen i stolen. Han vidste, at svaret på spørgsmålet var åbenlyst for enhver i lokalet. Ikke alene var hans hjerte ikke indstillet på

fred over for andre, det begav sig tværtimod ofte af med regulær krigsførelse.

Tanken sendte ham endnu engang tilbage i tiden.

Lou var vokset op i den idylliske by Athens i New York, der lå omkring 200 kilometer nord for Manhattan og 50 kilometer syd for Albany. Hans far havde en æbleplantage og arbejdede døgnet rundt alle ugens syv dage for bare lige at få økonomien til at hænge sammen. De boede i et hvidt træhus fra 1800-tallet, som lå kun 50 meter fra bredden af Hudsonfloden. Plantagen var kun på fire hektar, men den havde den bedste beliggenhed i hele Greene County, placeret på en lille halvø, der stak ud i Hudsonfloden. Fra den øverste etage i huset kunne man se Catskillbjergene over træerne mod vest. Den lå så smukt, at Lous far ikke kunne få sig selv til at forlade den, selvom han kunne have drevet en langt større plantage et andet sted.

Gennem hele Lous barndom havde familien kun haft en enkelt bil – en rød pickup fra 1942 med en en meter høj rødmalet trækasse på ladet. Trucken raslede og hostede som en halvfemsårig kæderyger. Lou voksede op i den tro, at rabatten ved siden af vejen var et ekstra spor, eftersom faren næsten altid måtte ud i græsset for at lade andre biler komme forbi.

Det var ikke nogen lille begivenhed, da Herbertfamilien købte en ny bil. Lou var seksten på det tidspunkt, og han var vild efter at vise bilen til sine venner inde i byen. Dagen efter at faren var kommet hjem med den, spurgte Lou, om han måtte køre en tur i den. Lous far kunne mærke sønnens begejstring og gav ham uden videre lov.

Lou løb ud i indkørslen og startede den. Motorens lave summen satte ham i et vældigt humør, og han lod hånden glide hen over instrumentbrættet i spændt forventning. Så kom han i tanke om, at han havde glemt sin pung inde i hu-

set, og løb ind for at hente den. Da han kom styrtende ud igen, var bilen til hans store rædsel forsvundet! Lou huskede følelsen af panik og dernæst den rædselsfulde tanke om, at bilen kunne være rullet ned ad den skrånende indkørsel, kørt af vejen og trillet i floden.

Satte jeg den ikke i gear? skreg Lou til sig selv, mens han løb ned ad indkørslen. *Trak jeg ikke håndbremsen?*

Men ganske rigtigt, der hvor vejen drejede, var der friske hjulspor, der førte lige ned mod floden. Lou piskede hen til skrænten og kiggede de omkring seks meter ned. Der stod lygterne på farens bil og kiggede op mod ham. Han stod som forstenet, mens vandet langsomt trak bilen ned under overfladen og opslugte den.

Lou huskede, hvordan han var gået lamslået op til huset, mens han tænkte på, hvordan han skulle få det fortalt til sin far. Han gik indenfor og så sin far, der sad med ryggen til i sin yndlingsstol og læste i en avis. Et kort øjeblik overvejede han simpelthen at løbe sin vej.

„Har du glemt noget mere?“ spurgte faren uden at vende sig om.

„Nej,“ havde Lou svaret, mens han følte sig trængt op i en krog. Nu kunne han ikke slippe væk, når faren vidste, at han var i huset. Der var ingen steder, han kunne gemme sig.

„Far,“ sagde han med en stemme, der knækkede over. „Jeg –“ Han kunne ikke fortsætte. „Jeg –“

Han gispede efter vejret og prøvede at samle mod til at fortælle, hvad der var sket.

„Far, jeg – bilen –“ stammede han, mens brystkassen bevægede sig krampagtigt mellem hvert ord. „Jeg tror, jeg glemte at trække håndbremsen,“ busede det ud af ham. „Den er røget i floden, far. Bilen er i floden! Jeg er så ked af det,“ sagde han og begyndte at hulke. „Jeg er så ked af det!“

Hvad der skete derefter, havde brændt sig så fast i Lous

hukommelse, at han var sikker på, at hvis han engang fik Alzheimers eller noget tilsvarende, ville det blive det sidste, han glemte.

Han kunne huske, hvordan han rystede, mens han ventede på, at hans far skulle svare. Faren vendte sig stadig ikke imod ham, men blev siddende med den opslåede avis foran sig. Så flyttede han langsomt den venstre hånd over mod højre hjørne af avisen, bladede om på næste sidste og fortsatte med at læse. Og så sagde han det; den sætning, Lou aldrig ville glemme. Han sagde:

„Nå, men så bliver du vel nødt til at tage trucken i stedet.“

Nu hvor Lou tænkte tilbage på det, blev han endnu en gang overvældet. Der havde ikke været nogen straf, ingen skældud, ingen synlig vrede. Kun: „Nå, men så bliver du vel nødt til at tage trucken i stedet.“

I dette øjeblik gik det op for Lou, at hans fars hjerte havde været indstillet på fred over for ham, og det i en sådan grad, at ingenting kunne rokke ved det, heller ikke tabet af en dyrekøbt bil. Måske var han klog nok til at vide, at Lou var den sidste i verden, der nogensinde igen ville køre en bil i floden. Måske anede han, at det ikke ville hjælpe noget som helst at skælde ud, men kun gøre hans ulykkelige søn endnu mere ulykkelig.

Hans ulykkelige søn. Lou for sammen ved tanken. Sådan en havde han også selv, men han havde sjældent sparet på skældudene. *Hvad er der sket med mig?* tænkte han ved sig selv. *Hvorfor er mit hjerte i den grad indstillet på krig?*

„Jeg har set ham, når han er sådan, Yusuf,“ sagde Carol, og hendes stemme rev Lou ud af de foruroligende tanker. „Jeg har set Lou, når hans hjerte er indstillet på fred. Mange gange endda.“

Lou vendte sig overrasket mod hende med halvåben mund.

„Lou kan være varm og hjælpsom – i modsætning til hvad I har set det mest af dagen,“ tilføjede hun undskyldende. Efter et øjeblik pause sagde hun: „Må jeg fortælle jer en historie?“

„Endelig,“ nikkede Yusuf.

„Men først,“ begyndte hun, „vil jeg gerne sige undskyld til dig, Miguel. Det var ikke pænt af mig, hvad jeg sagde tidligere, om at Ria laver alting hjemme hos jer. Det var arrogant og ubetænksomt af mig. Jeg er ked af det. Jeg håber, du kan tilgive mig.“

Miguel rømmede sig. „Helt i orden,“ smilede han. „Det havde jeg glemt alt om.“

„Tak,“ sagde Carol. „Jeg er ked af det.“

Hun vendte sig igen mod gruppen. „Okay, her er historien,“ fortsatte hun. „Det her bliver ikke let for mig. Jeg har aldrig fortalt det til andre end Lou og en enkelt anden, som jeg nu vil fortælle om. Men jeg tror, at det måske vil være godt for jer – for os alle sammen – at høre det.“

„I flere år af vores ægteskab,“ fortsatte hun, „havde jeg en hemmelighed. Jeg havde bulimi. Og det skammede jeg mig over. Jeg ville ikke svigte Lou eller risikere at miste ham eller hans kærlighed. Så jeg fortalte ham det ikke. Så skete der noget, der gjorde, at det gik op for mig, at jeg risikerede at slå mig selv ihjel – ikke bare følelsesmæssigt og psykisk, men også fysisk. Jeg havde været dødtræt i lang tid og gik til lægen for at tale med hende om det. Hun lavede en masse undersøgelser og spurgte mig så ligeud, om jeg havde en spiseforstyrrelse. Først nægtede jeg det. Men da hun viste mig prøveresultaterne og forklarede mig, at min krop var ved at give op, og at mit helbred og måske endda mit liv var i fare, brød jeg sammen. Hulkende fortalte jeg hende sandheden.

Men så kom det svære. Jeg vidste, at jeg var nødt til at

fortælle det til Lou, fordi problemet efterhånden havde udviklet sig til ikke bare at være en fysisk sygdom. Jeg havde brug for hans hjælp, og under alle omstændigheder kunne jeg ikke blive ved med at gå og have sådan en hemmelighed for ham. Så jeg fortalte ham det, dybt bekymret for, at det skulle blive begyndelsen til enden for vores ægteskab.

Men sådan gik det ikke. Jeg tror, han blev såret over, at jeg havde holdt det hemmeligt for ham, men det var ikke noget, han gjorde et stort nummer ud af. Ikke så vidt jeg ved, i hvert fald. Han gav mig øjeblikkelig stor omsorg, og det var meget overvældende for mig. Jeg tror aldrig, jeg har været så taknemmelig over for nogen i mit liv, som jeg var på det tidspunkt og i de næste par måneder. Vi aftalte, at jeg hver aften skulle fortælle ham, hvordan det var gået i løbet af dagen. Der var mange dage, hvor jeg flovt måtte fortælle ham, at jeg var faldet i. Men uanset hvad, masserede han mig forsigtigt i nakken, indtil jeg faldt i søvn. Og et eller andet sted undervejs, imellem nakkemassagen og hans forstående lytten til mine problemer, forlod mine tvangshandlinger mig til sidst. Jeg har slet ikke været fristet til at kaste op siden dengang, og det er nu mange år siden.“

Mens Carol fortalte sin historie, forandrede atmosfæren i lokalet sig langsomt. Lous ansigt, som det meste af formiddagen havde haft et barsk og utålmodigt udtryk, var blødt op. Carol selv var livet op og lod til at være fuld af selvtillid og overbevisning. Og Gwyn – Lous argeste modstander indtil nu – slappede af for første gang i en time. Anspændtheden var forsvundet fra hendes ansigt og krop, og hun så ikke længere stridslysten ud, men lænede sig interesseret frem. Elizabeth virkede også forandret; hendes tidligere lidenskabsløse facon var afløst af fokuseret opmærksomhed. Hun lyttede koncentreret til Carol.

„Det var bare det, jeg ville sige,“ sluttede Carol sin historie af. „Jeg tænkte, at det måske ville være en god ide at fortælle den historie. Han er langt fra perfekt,“ sagde hun med et blidt smil, „men grundlæggende er han en god mand. Det var derfor, jeg gerne ville giftes med ham, og derfor, jeg stadig er glad for at være det, trods alle de besværligheder, vi sommetider har med hinanden.“

Lou hang lidt med hovedet. Nogle kunne måske tro, at han var blevet træt af al den opmærksomhed, der alligevel var blevet for meget for ham. Men sandheden var, at han skammede sig. Han kunne udmærkede huske det, Carol havde fortalt om, men han vidste, at han alt for sjældent levede op til det ideal.

„Tak, fordi du fortalte om det, Carol,“ sagde Yusuf. „Det var en dejlig historie. Tak skal du have.“

Carol nikkede.

„Gwyn,“ fortsatte han. „Jeg er nysgerrig. Hvilket indtryk gjorde det på dig at høre den historie?“

Gwyn blev overrumplet over spørgsmålet og skulle lige samle sig, før hun kunne svare. „Jeg ved ikke helt, hvad du mener?“

„Ændrede det noget ved din opfattelse af Lou?“

Gwyn tænkte sig om. „Ja, det gjorde det vel nok til en vis grad.“

„Elizabeth?“ spurgte Yusuf. „Hvad med dig? Betød historien noget for dig?“

Elizabeth så på Lou et øjeblik, før hun svarede. „Ja, det gjorde den,“ sagde hun.

„Hvordan det?“

Hun så på Yusuf. „Den minder mig om noget,“ svarede hun dæmpet uden at sige mere.

„Tænker I nu, at Lou har haft ret i alt, hvad han har sagt her til formiddag?“

„Nej,“ sagde Gwyn hurtigt, men uden den skarphed i stemmen, hun havde haft indtil nu.

„Jeg har nu ikke syntes, at han haft helt uret,“ sagde Elizabeth. „Lad mig sige det på den måde, at jeg har syntes, han var interessant.“

„Så vil jeg næsten hellere være forkert på den,“ sagde Lou for sjov.

„Ja, men jeg synes nu heller ikke, du har haft helt ret,“ sagde hun.

„Nu har jeg det meget bedre,“ grinede han.

„Hvad med dig, Lou?“ spurgte Yusuf. „Tænker du nu, at Gwyn for eksempel har haft helt ret, mens du selv har taget fejl?“

„Nej, sir.“ Den formelle tone kom bag på alle, også ham selv.

„Men tror du, at det ville være lettest for jer at løse jeres uoverensstemmelser nu eller for en halv time siden?“

„De så hurtigt på hinanden. „Nu, vil jeg tro,“ svarede Lou.

Gwyn nikkede samtykkende.

„Hvordan tror I det kan være?“ spurgte Yusuf. „I er stadig ikke enige, så hvorfor skulle det være lettere at finde løsninger nu end før?“

Pettis blandede sig: „Det er det, du og Avi har talt om: Carols historie gjorde Lou mere menneskelig, tror jeg. Og jeg ved det ikke, men måske var det sådan for Lou, at hele gruppen også blev gjort lidt mere menneskelig. Med jeres ord tror jeg, at vi i højere grad ser de andre herinde som mennesker, end vi måske gjorde før.“

„Lige præcis,“ sagde Yusuf. „Og det lader til at gøre en stor forskel, ikke?“

Pettis og resten af gruppen nikkede.

„Så hvis vi skal finde varige løsninger på vanskelige kon-

flikter eller ydre krige, vi befinder os i," sagde Yusuf, „må vi først finde en vej ud af den indre krig, der forpester vores tanker, følelser og holdninger til andre. Hvis vi ikke kan standse volden inden i os selv, vil det aldrig lykkes at sætte en stopper for volden udenfor.“

„Hvordan gør man så det?“ spurgte Pettis.

„For at forstå, hvordan vi arbejder for fred,“ svarede Yusuf, „må vi først forstå, hvordan og hvorfor vi har indstillet os på krig. Men nu er det langt over frokosttid.“

Alle så næsten synkront på deres ur. De var overraskede over, hvor mange klokken var.

„Lad os holde frokostpause, og så mødes igen her klokken 14. Så dykker vi ned i, hvorfor vi vender os fra fred mod krig. Skal vi sige det?“

„Ja,“ svarede de alle sammen.

„Lige en hurtig ting, før I går. Mens I er væk, opfordrer jeg jer til at prøve at se alle dem, I møder, som et menneske – chaufføren i bilen ved siden af jer, tjeneren på restauranten, jeres ægtefælle eller kæreste osv. Gør jer umage for i de næste halvfems minutter at se alle som mennesker, og se så, hvad der kommer ud af det. Er det en aftale?“

Folk nikkede, mens de rejste sig op.

„Og for resten, Teri og Carl,“ sagde Yusuf. „Må jeg lige snakke med jer et øjeblik?“

Da Lou gik ud ad døren, hørte han Yusuf sige til dem: „Jeres datter, Jenny –“

„Ja?“

„Hun løber.“